

אמר ליה ודאי הכי הוא. אבל הכא כתיב, (דברים כו) ובאת אל הפה אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום ליי' אלהיך, והא אינון בארעא שריין, מאי טעמא אלהיך, ולא אלהינו. אלא אינון בעיין לאחזאה ולאודאה, דבגיני דחסד עלאה, זכאן לכל האי, ושריין בארעא, ועאלן להיא ארעא, ועבד עמהון כל אינון טבאן, ובגיני כף, הוּו אמרי מלין אלין לפהן, (ולא לבר נש אחרא) דכתיב הגדתי היום ליי' אלהיך, (והכי הוא ודאי) משום דאתי מסטרא דחסד.

בה תאמר לבית יעקב, לההוא אתר דאתחזי להו. ותגיד לבני ישראל, בההוא אתר שלים דאתחזי להו, דהא יעקב וישראל, תרין דרגין אסתלקו, ובדרגא חד סלקין, אלא ישראל שלימותא דכלא (דף פ' ע"א) אקרי. ותגיד לבני ישראל, לאחזאה חכמתא, ולאשתעי ברוח חכמתא, טיבו וקשוט דעבד לון קדשא בריה הוא, דכתיב ויגד לכם את בריתו.

תניא, אמר ר' יוסי, זמנא חדא הוינא אזיל בארעא, והוה ר' חייא ברי עמי. עד דהוינא אזלין, אשפחנא חד גבר, דהוה לקיט בחקלא, עשבין לאסוותא. קריבנא לגביה, אמינא ליה, בר נש, קוטרא דקוטרי דעשבין למה. לא זקיף רישיה, ולא אמר מידי. אהדרנא זמנא אחרא ואמינא האי, ולא אמר מידי. אמינא ליה לרבי חייא ברי, או האי בר נש אטים אודנין, או שטיא, או חפימא. יתיבנא גבוי. לבתר לקיט אינון עשבין, ואחיד לון, וחפא עליהון טרפי גופנין.

אמר לן, אנא חמינא דיודאין אתון, ויודאין אמרי עליהו, דאינון חפימין, אי לא דחייסנא עלייכו השתא, תהוון רחיקן מבני

אמר לו, ודאי כף הוא. אבל כאן כתוב (שם כו) ובאת אל הפה אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלהיך, והרי הם בארץ שורים. מה הטעם אלהיך ולא אלהינו? אלא הם רצו להראות ולהודות שבגלל החסד העליון זכו לכל זה ושרו בארץ ונכנסים לאותה ארץ ועשה עמם כל אותן טובות, ומשום כף היו אומרים דברים אלה לפהן (ולא לאדם אחר), שכתוב הגדתי היום לה' אלהיך, (וכף הוא ודאי) משום שבא מצד החסד.

בה תאמר לבית יעקב - לאותו מקום שראוי להם. ותגיד לבני ישראל - באותו מקום שלם שראוי להם, שהרי יעקב וישראל שתי דרגות עלו, ובדרגה אחת עולים. אלא ישראל שלמות הכל נקרא. ותגיד לבני ישראל, להראות חכמה ולדבר ברוח חכמה טוב ואמת שעשה להם הקדוש ברוך הוא, שכתוב ויגד לכם את בריתו.

שנינו, אמר רבי יוסי, פעם אחת הייתי הולך בדרך והנה עמי רבי חייא בני. עד שהיינו הולכים, מצאתי איש אחד שהיה לוקט בשדה עשבים לרפואה. קרבתי אליו ואמרתי לו: בן אדם, כל האגדות הקשורות הללו של העשבים למה? לא הרים ראשו ולא אמר דבר. חזרתי פעם נוספת ואמרתי את זה - ולא אמר דבר. אמרתי לרבי חייא בני: או שהאיש הזה אנוני אטומות, או שוטה, או חכם. ישבתי אצלו. אחר כך לקט אותם עשבים, ואחז אותם וכסה עליהם בעלי גפן.

אמר לנו: אני ראיתי שאתם יהודים, ועל היהודים אומרים שהם חכמים. אם לא הייתי חס עליכם, עכשו תהיו מרחקים

מבני אדם כמו המצרע הזה שמרחיקים אותו מהכל, שהרי אני רואה שריח של עשב אחד שהיה קרוב אליכם נכנס בגופכם, ותהיו מרחקים שלשה ימים, אלא אכלו שומי הבר הללו ותתרפאו. אבלנו מהם, שהיו מצויים שם, ונרדמנו ונקשרנו בוצה עד זמן רב. אחר כך התעוררנו. אמר לנו אותו האיש: עכשו אלהיכם עמכם שמצאתם אותי, שהרי רפואת גופכם על ידי נשלמה.

עד שהיינו הולכים, אמר לנו: כל אדם צריך לדבר עם אדם אחר כפי דרכיו. שהרי לנקבה כפי דרכה, לאיש כפי דרכיו, ולגבר שבגברים כפי דרכיו. אמרתי לרבי חייא בני, זהו שכתוב פה תאמר לבית יעקב ותגיד לבית ישראל. (כה תאמר לבית יעקב, באותו מקום שראוי להם, ותגיד ותגיד לבני ישראל, באותו מקום שלם שראוי להם, שהרי יעקב וישראל שתי דרגות הם ובדרגה אחת עולים, אלא ישראל שלמות הכל נקרא).

אמר לנו: ראייתם שלא הרמתי ראשי ולא דברתי עמכם, משום שאבי היה חכם העשבים מכל בני דורו, ולמדתי מאבי דרכי כל העשבים שבהם אמת, ואני בכל השנה מדורי ביניהם.

והעשב הזה שראיתם שפסיתי אותו בעלי הגפן הללו - בביתי יש מקום אחד, והוא לצד צפון, ובאותו מקום נעוץ רחים אחד, ומהעין של אותו רחים יוצא איש אחד עם שני ראשים וחרב שנונה בידו, ובכל יום הוא מצער אותנו, ואני לקטתי את העשב הזה, ולכתי אחרי ותראו את פחו של העשב הזה ומה שאלוה העליון גלה בעולם, ואין מי שיודע דרכיו בכל.

הלכנו אחריו. עד שהיינו הולכים בדרך, התכופף לנקב אחד בעפר,

ונשא כסגירא דא, דמרחקין ליה מפלא, דהא אנא חמינא, דריחא דחד עשבא דהוה קריב גפיכון, עאל בגופייכו, ותהוון רחיקין תלתא יומין. אלא אכילו אלין תומי ברא ותתסון.

אבלנא מנייהו דהוו שכיחין קמן, ואדמכנא, ואתקטרנא בזיעא, עד עידן סגי.

לבתר אתערנא, אמר לן ההוא גברא, השתא אלהכון עמכון, דאשפחתון לי, דהא אסוותא דגופיכון על ידי אשתלים.

עד דהוינא אזלין, אמר לן, כל בר נש בעי לאשתעי בבר נש אחרא, כפום ארחוי,

דהא לנוקבא כפום ארחוי. לגברא כפום ארחוי. לגברי כפום ארחוי. אמיןא

לרבי חייא ברי, היינו דכתיב, פה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל. (ס"א כה תאמר לבית יעקב

כההוא אתר דאתתו לחו, ותגיד לבני ישראל כההוא אתר שלים דאתתו לחו.

דהא יעקב וישראל תרוו דרגין אינון ובדרגא חד סלקין אלא ישראל שלימותא

דכלא אקרי)

אמר לן, חמיתון דלא זקיפנא רישאי, ולא אשתעינא בהדייכו, משום דאבא,

חפימא בעשבין מכל בני דרא הוה. ואוליפנא מאבא ארחוי דכל עשבין, דבהוון קשוט, ואנא

בכל שתא מדוראי בינייהו.

והאי עשבא דחמיתון, דחפינא ליה בטרפי דגופנין אלין, בביתאי אית אתר חד,

והוא לסטר צפון, ובההוא אתר נעין חד ריחיא, ומעינא דההוא ריחיא, נפיק חד גבר

בתרין רישין, וחרבא שיננא בידיה ובכל יומא קא מצער לן. ואנא לקיטנא האי עשבא, וזילו

אבתראי, ותחמוון חיליה דהאי עשבא, ומה די אלהא עלאה גלי בעלמא, ולית מאן דיידע ארחוי בכלא.

אזילנא אבתריה, עד דהוינא אזלי בארחא,

ושם מאותו העשב בנקב. יצא נחש אחד וראשו גדול. לקח חבל (סדר) אחד וקשר אותו כמו גדי אחד. פחדנו. אמר לנו: לכו אחרי.

עד שהגענו לביתו, ראינו אותו מקום בחשכה אחר פתל אחד. לקח נר אחד והדליק אש סביב אותו מקום הרחיים. אמר לנו: ממה שתראו - לא תפחדו ולא תדברו דבר.

בין כך התיר את הנחש מקשריו, וכתש במכתשת מאותו העשב ושם בראש הנחש. נכנס הנחש באותו עין הרחיים, ושמענו קול שפל המקום הזדעזע. רצינו לצאת, אחז בידינו אותו האיש ואמר: אל תפחדו, קרבו אלי.

בין כך יצא הנחש שותת דם. לקח אותו האיש מאותו העשב ושם בראשו כבתחלה. נכנס לאותו עין הרחיים. לשעה קטנה ראינו שיצא מאותו העין איש אחד עם שני ראשים ונחש שרוי סביב צוארו. נכנס לאותו עין הרחיים ויצא שלש פעמים. והוא אמר: זקיטא זקיטא (מין שרץ)! אוי לאמו שהובילה אותו לאותו מקום! בין כך נעקר הרחיים ממקומו, ויצאו האיש והנחש, ונפלו ומתו שניהם. ואנו פחדנו מאד. אמר לנו אותו האיש: זהו כחו של אותו עשב שאני לקטתי לפניכם, ולכן לא דברתי עמכם ולא הרמתי ראשי בפשה שקרבתם אלי.

אמר לנו: אלו ידעו בני אדם חכמה, שכל מה שנטע הקדוש ברוך הוא בארץ וכח כל מה שנמצא בעולם, ידעו את כח רבונם בחכמתו הרבה. אבל לא הסתיר הקדוש ברוך הוא חכמה

בצלמא, ישתמודעון חילא דמאריהון, בחכמתיה סגיא. אבל לא טמיר

מאיך לחד נוקבא בעפרא, ושוי מההוא עשבא בנוקבא, נפק חד חויה ורישא דיליה סגיי. נטל חד סנטירא, (נ"א סודרא) וקטיר ליה פחד גדיא. דחילנא. אמר לון זילו אבתראי.

עד דמטינא לביתיה. חמינא ההוא אתר בקשוכא, פתר חד פותלא. נטל חד שרגא ודליק דליקא סחרניה דההוא אתר דריחיא. אמר לון, ממה דתחמון, לא תדחלון ולא תשתעון מידי.

אדהכי, שרי חויה מקטרוי, וכתש בקיסטא מההוא עשבא. ושוי ברישיה דחויה.

עאל חויה בההוא עינא דרחייה, ושמענא קלא דכל אתר מזדעזעא. בעינן למיפק, אחיד בידנא ההוא גברא, אמר, לא תדחלון קריבו גבאי.

אדהכי, נפק חויה שתית דמא, נקיט ההוא גברא מההוא עשבא, ושוי ברישיה

כבדמיתא. עאל בההוא עינא דרחייה. לשעתא זעירא, חמינא, דנפיק מההוא עינא חד גברא בתרין רישין, וחויה שרייא סחרניה דקדלוי. עאל בההוא עינא דרחייה ונפק תלת זמני. הוה אמר, זקיטא זקיטא, ווי לאימיה דלההוא אתר אוביל ליה.

אדהכי, אתעקר ריחיא מאתריה, ונפקו, גברא וחויה, ונפלו ומיתו תרווייהו. ואנן דחילנא סגיי. אמר לן ההוא גברא, דא הוא חילא דעשבא דאנא לקיטנא קמייכו, ובגיני כף לא אשתעינא בהדייכו, ולא זקיפנא רישאי, בשעתא דקריבתון גבאי.

אמר לון אילו (דף פ' ע"ב) ידעין בני נשא חכמתא, דכל מה דנטע קדשא בריך הוא בארעא, וחילא דכל מה דאשתכח בעלמא, ישתמודעון חילא דמאריהון, בחכמתיה סגיא. אבל לא טמיר

זו מבני אדם, אלא כפי שלא יסטו
מדרכיו ולא יבטחו באותה חכמה
ולשכחו אותו.

בשכחתי ואמרתי את הדברים
הללו לפני רבי שמעון, אמר,
ודאי שחכם היה. ובא ראה, אין
עשב ועשב שגולד בארץ שלא
היתה בו חכמה רבה וכחו
בשמים רב. בא וראה מן האזוב,
שבכל מקום שרצה הקדוש ברוך
הוא לטהר את האדם, הוא נטהר
באזוב. מה הטעם? משום
שיתעורר פחו שלמעלה שנספקד
עליו, שהרי כשמתעורר אותו
הפח שנספקד עליו, הוא מבער
רוח הטמאה ונטהר האדם. ועליך
אני אומר, ברוך הרחמן
שהצילך!

אתם ראיתם אשר עשיתם
למצרים ואשא אתכם על כנפי
נשרים. מה זה כנפי נשרים? אמר
רבי יהודה, ברחמים, שכתוב
(דברים לב) כנשר יעיר קנו וגו'. והינו
סוד הכתוב שאמר רבי שמעון,
דרך הנשר בשמים. מה זה
בשמים? ברחמים. מה הנשר
נמצא ברחמים על בניו ודין
לאחרים - כך הקדוש ברוך הוא
נמצא ברחמים לישראל, ובדין
אל עמים עובדי עבודת כוכבים
ומזלות.

רבי אלעזר היה הולך מקפוטקיא
ללוד, והיו הולכים עמו רבי יוסי
ורבי חייא. קמו באור, כשהאיר
היום, והיו הולכים. אמר רבי
חייא, ראיתי את הפסוק הזה
שכתוב (יחזקאל א) ופני אריה אל
הימין לארבעתם ופני שור
מהשמאל לארבעתן ופני נשר
לארבעתן. הרי אריה בימין, שור
משמאל. נשר באיזה מקום
מקומו?

אמר לו רבי אלעזר, במקום
(שיעקב) שהיונק שריו. מה הטעם?

קדשא בריך הוא חכמתא דא מבני נשא, אלא
בגין דלא יסטון מארחוי, ולא יתרחיצו
בהיא חכמתא וינשוין ליה.

בר אתינא, ואמינא הני מלי קמיה דרבי
שמעון, אמר ודאי חפימא הוה. ותא חזי,
לית עשבא ועשבא דאתיליד בארעא, דלא
הוה ביה חכמתא סגיאה, וחיליה בשמיא
סגיאה. תא חזי, מן אזובא. דבכל אתר דבעי
קדשא בריך הוא לדפאה לבר נש, באזובא
מתדכי. מאי טעמא. משום דיתער חיליה
דלעילא דאתפקדא עלוי, דהא ההוא חילא
דאתפקדא עלוי כד אתערא, מבערא רוח
מסאבא, ואתדכי בר נש. ועלך אמינא בריך
רחמנא דשזבך.

אתם ראיתם אשר עשיתם למצרים ואשא
אתכם על כנפי נשרים. (שמות יט) מאי
כנפי נשרים. אמר רבי יהודה ברחמי. דכתיב,
(דברים לב) כנשר יעיר קנו וגו'. והיינו רזא דאמר
ר' שמעון, (משלי ל) דרך הנשר בשמים. מאי
בשמים. ברחמי. מה נשר אשתכח ברחמי על
בנוי, ודינא לגבי אתרנין. כך קדשא בריך הוא
אשתכח ברחמי לגבי ישראל, ודינא לגבי
עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות.

רבי אלעזר, הוה אזיל מקפוטקיא ללוד,
והוה אזיל ר' יוסי ור' חייא עמיה, קמו
בנהורא, פד נהיר ימא, והוה אזלי. אמר ר'
חייא, חמינא האי קרא דכתיב, (יחזקאל א) ופני
אריה אל הימין לארבעתם ופני שור
מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן הא
אריה בימינא, שור משמאלא, נשר באן אתר
דוכתיה.

אמר ליה ר' אלעזר, באתרא (נ"א דיעקב) דיניקא
שריא. מאי טעמא. משום דנשר בכלא